

Posudek vedoucího bakalářské diplomové práce

Název práce: Ateliér a fotografická produkce Josefa Böhma a jeho synů v Lanškrouně

Autorka práce: Andrea Dostálová

Vedoucí práce: Mgr. Lukáš Bártl, Ph.D.

Andrea Dostálová si téma své bakalářské diplomové práce vybrala sama, pro svůj osobní vztah k Lanškrounu, kde ateliér Böhm působil. Původním záměrem bylo doplnit informace o tomto ateliéru a doplnit také seznam artefaktů, které lze produkci ateliéru připsat. Ateliér Böhm se totiž na první pohled jeví jako běžný provinční ateliér, s ohledem na jeho dějiny (naprostý nedostatek obrazového materiálu, odsun a zničení archivu atd.) se však zdálo, že se může jednat o mimořádně zajímavý příběh. Navíc doplněný „neateliérovými“ fotografiemi synů Josefa Böhma, které ukazují život na německém maloměstě třicátých let a jejich fotografie tak jsou relativně unikátním a celkem slušně zvládnutým dokumentem doby. Nakonec se ale ukázalo, že tyto souvislosti jsou přece jen nadmíru složité na uchopení pro studenta bakalářského stupně a přesahují rámec běžné monografické studie, která je pro studenty tohoto stupně adekvátní. Bohužel se diplomantce – ani přes veškerou snahu – nepodařilo dohledat zásadní faktografické údaje ani k ateliéru a jeho fungování, ani k autorům samým. Tolik úvodem.

Hned na začátek relativně kritického posudku ale musím práci diplomantky v mnohém ocenit. Po formální stránce je práce napsaná dobře, bez výraznějších chyb. Norma časopisu *Umění* je (až na drobnosti) dodržena. Při čtení mi pouze vadí některé neustále se opakující informace, což rozhodně není v textu předkládaného rozsahu nutné. Členění textu mi připadá dobré a přehledné, nechápu snad jen kapitolu o retušování fotografií. Seznam literatury není řazen ani chronologicky, ani abecedně. Tyto výhrady jsou však spíše podružné.

K obsahové stránce práce mám výhrady závažnější. V práci jsou některé informace, které považuji přinejmenším za diskutabilní (např. „soužití“ českých a německých klubů fotografů amatérů, které nepovažuji – s výjimkou 30. let – za nikterak vyostřené – viz. str. 13), dále informace dle mého názoru nepotřebné (text o periodiku *AIZ* – viz. str. 16) a také nepravdivé (první klub fotografů amatérů vznikl na našem území 1889 a ne začátkem osmdesátých let).

Za největší slabinu práce ale považuji popis Böhmova ateliéru, který diplomantka vyvodila z několika málo záběrů. Mnohé informace v této kapitole jsou spíše fabulací, než ověřenou informací. Navíc si troufnu tvrdit, že uvedená fotografie zcela jistě neukazuje vsup do ateliéru a fotografie výlohy pak zcela jistě nepředstavuje autorovo vybavení. Spíše se jedná o výlohu obchodu, je totiž dost dobře možné, že Böhm též prodával fotografické vybavení pro amatéry, což by šlo snadno zjistit v z dokumentů živnostenského úřadu.

Radost mi naopak udělala stěžejní kapitola o fotografické produkci Josefa Böhma a jeho synů. Přes některé výhrady mám dojem, že se diplomantka nesnažila jen o suchý popis jednotlivých fotografií, na snímky pouze nekoukala, ale snažila se je i vidět a skutečně se nad nimi zamýšlet. Což oceňuji a oceňuji i to, jak diplomantka zvládla poměrně citlivě srovnávat s produkcí ateliéru Langhans. Ne vždy lze považovat výsledek za dobrý (např. ukázka ze str. 27 je určitě takzvaná fotografie typů a v tomto ohledu měla být srovnávaná, fotografie na straně 28 je pravděpodobně vytržena z alba konkrétního člověka, což by šlo zjistit v přírůstkové knize lanškrounského muzea atd.), ale dané komparace by byly složité i pro mnohem zkušenější autory.

Celkově mne ale z komparace fotografií Langhans – Böhm plyne jedna důležitá věc, kterou považuji za ještě důležitější a dovolím si ji zde rozvinout. Diplomantka totiž k této komparaci přistoupila z pozice klasických dějin umění, tedy řekněme z pozice jakési duality Langhans/centrum/progres X Böhm/periferie/klasičnost. Neuvědomuje si však, že podobný postoj lze možná někdy uplatnit při srovnávání volné tvorby umělců, méně však při srovnání zakázkové tvorby, kdy do podoby výsledku vstupuje též klient se svým vkusem, nebo přímo požadavky. Tento sociální rozměr uměleckého portréту, pokud již tento termín použijeme, je zásadní pro výsledné dílo. Autor zkrátka – jakkoliv smýšlející či vnitřně progresivní – musel vycházet vstříc klientele, a to jak ve formě fotografie (pasparty, grafika atd.), tak v podobě záběru (retuše, nasvícení, kulisy). Toto „přizpůsobení se“ se jistě nevyhnulo ani Janu Langhansovi a jeho pokračovatelům. Možná že větší rozdíl než mezi Langhansem a Böhmem, byl mezi jejich klienty, kteří vyžadovali „tradičnost“, nebo „modernost“.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou C

V Olomouci 12. června 2020

Mgr. Lukáš Bártl, Ph.D.